

Semih İdiz

Çin ile ilişkilerde Dođu Türkistan gölgesi yok artık

Türkiye ile Çin arasındaki ilişkilerin dev adımlarla ilerlediğini görüyoruz. İki ÷lke arasında iki yıldır yaşanan baş döndürücü üst düzey ziyaret trafiği de bunun kanıtı. Cumhurbaşkanı Gül'ün 2009'da gerçekleştirdiği resmi ziyaretinin ardından Maliye Bakanı Şimşek, Dış Ticaretten Sorumlu Devlet Bakanı Çađlayan, Ulaştırma Bakanı Yıldırım, Kültür Bakanı Günay, Sağlık Bakanı Akdađ ve İçişleri Bakanı Atalay bu ÷lkeyi peş peşe ziyaret ettiler.

Bu arada Çin'den Ticaret Bakanı Chen Demin, Çin'in beş numaralı adamı Li Changchun, Çin Dışişleri Bakanı Yang Jiechi ve son olarak Çin Başbakanı Wen Jiabao Türkiye'ye gelip üst düzey temaslarda bulundular. Dışişleri Bakanı Davutođlu ise Çin'den yeni döndü ve haberlere bakılacak olursa oradaki temasları bir hayli başarılı geçmiş.

Özetle Türk-Çin ilişkilerinin emin adımlarla ilerlediğini görüyoruz ki, günümüz dünyasında bunu olumlu karşılamak gerekiyor. Ancak Türkiye'nin "Çin açılımını" bizde bazılarının anladığı şekliyle, Batı'ya bir alternatif olarak görmek de gerçeklerle pek uyumlu değil. Zira bugün neredeyse tüm dünya ÷lkelerinin birer "Çin açılımı" var.

Türkiye için tercih değil zorunluluk

Başka bir deyişle bu açılım Türkiye için bir tercih meselesi olmaktan ziyade, bir zorunluluktur. Nedenini de, Forbes dergisinin yeni yayımladığı "dünyanın en güçlü adamları" sıralamasında, Çin Devlet Başkanı Hu Jintao'yu birinci konuma yerleştirmiş olmasında aramak lazım. Sonuçta Çin bugün ekonomik, siyasi ve askeri bir devdir ve tüm dünyayı kendisine çekiyor.

Çin de buna mukabil "dünyaya açılıyor" çünkü bu ÷lke de sonuçta bir milyarın üzerindeki nüfusunun refah düzeyini arttırmak gibi bir zorunlulukla karşı karşıya. Jintao da bu nedenle, 20 milyar dolarlık projelerle birlikte, bu hafta Fransa'ya yüksek profilli bir ziyarette bulunuyor.

Öte yandan, Başbakan Wen Jiabao'nun kısa bir süre önce Türkiye'ye, ekonomik alanda "stratejik anlaşmalar" imzaladığı Yunanistan üzerinden geldiğini de unutmamak lazım. Onun için, burada Türkiye açısından bir "alternatif arayışından" ziyade, giderek "interaktif" olan ve önemli ölçüde Çin tarafından "güdülen" dünya ekonomisinin gerçeklerine uyum sağlama çabası var.

"Tamam, ancak Uygurların çıkarları bunların neresinde?" diye soran okurlarımızın da, sorularının yanıtını, Çin ile gelişen ve gelecek yıl Başbakan Erdoğan'ın Pekin'e yapacağı ziyareti ile taçlandırılacak olan bu ilişkinin "zorunluluğunda" aramaları gerekiyor.

Gerçi Davutođlu, Çin ziyareti çerçevesinde TRT Türk'e verdiği demeçte, Sincan-Uygur bölgesinde yaşananları "üzücü" olarak niteledi ve bu konudaki görüşlerini Çinli muhataplarıyla "açık bir dille paylaştıklarını" söyledi. Ayrıca, Çinli yetkililerin de bu konuyu "anlayışla karşıladıklarını" sözlerine ekledi. Ancak Davutođlu'nun Pekin'de Cumhurbaşkanı yardımcısı Xi Jinping ile yaptığı görüşmeden sonra Çin Dışişleri Bakanlığı'ndan vanılan açıklama biraz farklı bir hava vansıtıyor. Xinhua

ajansına göre Xi, Davutođlu ile görüşmesinde “Çin’in birliğini sabote etmeye çalışan Dođu Türkistanlı terörist güçlere karşı mücadelesindeki yardımlarından dolayı Türkiye’ye takdirlerini sunmuş.”

Davutođlu da “Türkiye’nin Çin’in egemenliğini ve toprak bütünlüğünü tehdit eden eylemlere karşı gereken tedbirleri alacağına” dair güvence vermiş. Pekin’in gözünde “Uygurların Anası” Rabia Kadir bile, “Dođu Türkistanlı bir terörist” olduğuna göre, bu açıklamanın Türkiye’deki Uygur kökenlileri ne denli memnun ettiğini tahmin etmek güç değil.

Sonuçta iki ülke de Dođu Türkistan sorununun Türk-Çin ilişkilerini gölgelemesine izin vermeme iradelerini ortaya koymuş bulunuyorlar. Başbakan Erdoğan’ın Sincan’daki olaylardan dolayı Çin’i “adeta soykırım uygulamakla” suçladığı, Sanayi ve Ticaret Bakanı Nihat Ergün’ün “Çin mallarının boykot edilmesi” için yaptığı ve TOBB Başkanı Rıfat Hisarcıklıoğlu’nun da bunu desteklediği günler böylece geride kalmış oluyor.